

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Gözlem Gezisi Yöntemine Bakış Açılarının İncelenmesi

The Study of Classroom Teacher Candidates' Perspectives Towards Field Trip Method

Mehmet Kaan DEMİR

*Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim
Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Çanakkale-TÜRKİYE*

ÖZET

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmeni adaylarının gözlem gezisi yöntemine bakış açılarını incelemektir. Bu betimleyici çalışmanın evreni, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencileridir. Çalışmanın evrenini oluşturan 294 öğrenciden 168 öğrenci örneklem olarak alınmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmeni adaylarının genel olarak ilçe ve il merkezlerinde ve devlet ilköğretim okullarında görev yapmak istedikleri, %23' ünün üniversite öncesi hiç gözlem gezisine katılmadığı, %21' inin öğretmen olduğunda en çok düz anlatım uygulayacağı, %46' sının öğretmen olduğunda ev ödevi uygulamasını en az yapacağı, öğretmen adaylarının tamamına göre ülkemizde gözlem gezisinin yeterince uygulanmadığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: İlköğretim okulu, sınıf öğretmeni adayı, gözlem gezisi

ABSTRACT

The aim of this study is examining classroom teacher candidates' perspectives towards field trip method. The population of this descriptive study is Gazi University Faculty of Gazi Education, Classroom Teachers Department 4th class students. 294 of 168 students that constitute the focus of the study had been taken as the sample. After the research; it appeared that the classroom teacher candidates prefer working at town with city centers and government elementary schools; twenty-three percent (%23) of the candidates have never attended to a field trip, twenty-one percent (%21) of them are going to apply expression method, forty-six percent (%46) are going to assign minimum homework exercise; and according to all of the teacher candidates: the field trip is not put into practice sufficiently in our country.

Key Words: Elementary school, classroom teacher candidate, field trip

1. Giriş

Türkiye coğrafi, tarihi ve kültürel özellikleri ile çok önemli değerlere ve varlıklara sahip büyük bir ülkedir. Bu büyüklük eğitimsel açıdan da değerlendirilmesi gereken bir potansiyeldir. Gözlem gezileri bu potansiyeli eğitime adapte etmek için öğretmenlerin uygulayabileceği bir yöntemdir.

1.1. Gözlem Gezisi

Gözlem, insanların sahip olduğu doğal yeteneklerden biridir. Bu yetenek eğitimle daha da fazla geliştirilebilir ve daha faydalı hale getirilebilir. Eğitim öğretimde gözlem; olay, durum, davranış veya varlık gibi unsurların kendi doğal ortamlarında amaçlı ve bir plan dâhilinde gözlenmesidir. Bunun için de gözlem gezileri önemli olanaklar sunar.

Şüphesiz ki her öğretim yöntemi her derse, her konuya, her öğrenci grubuna, her öğretim düzeyine ve her öğretmene uygun olmayabilir. Değişik durumlarda değişik öğretim yöntemlerinin kullanılması gerekir. Eğitim-öğretimde daha fazla duyuya hitap eden yöntem daha iyi olduğuna göre öğrencilerin daha çok duyu organlarını kullanabildikleri yöntemlerin tercih edilmesi gereklidir. Gözlem gezisi yönteminde gözün yanında diğer duyu organlarıyla da bilgi sağlanmaya çalışılır; duymaya, koku almaya ve dokunmaya yönelik gözlemler de kullanılır. Yani bu yöntemle öğrencilerin bütün duyu organlarını değerlendirebilmeleri söz konusudur. Böylece birden çok duyuyu etkileyen gözlem, gözlemcilerin yani öğrencilerin daha fazla ilgisini çekip daha kalıcı öğrenme yaşantısı sağlar. Aktaş ve Gündüz' ün (2001: 48) belirttiği gibi, öğrenme, karmaşık bir iştir. Okumanın dışında da öğrenme yolları mevcuttur. Gezi ve gözlem yapmak, hayat tecrübesi, kendi iç dünyamızda gezinmeler, başkalarından işittiklerimiz vb. öğrenmenin değişik yollarıdır.

Gözlem gezisi yöntemi kapsamı çok dar sanılan fakat aslında hiç de öyle olmayan bir yöntemdir. Gözlem gezisi yapılabilecek yerler bunun bir kanıtıdır: Meclisler, ibadethaneler, mahkemeler, kütüphaneler, fabrikalar, çarşılar, müzeler, sanat galerileri, anıtlar, tarihi kalıntılar, mağaralar, hayvanat bahçeleri, köyler, tarihi yapılar, göl, deniz, akarsu, barajlar, botanik bahçeleri, dağlar, ormanlık alanlar, hava alanları, limanlar,

istasyonlar, tarım arazileri, deprem bölgesi, sel bölgesi vb. Buradan öğretmenlerin ülkemizde gözlem gezisi uygulamak için çok fazla alternatiflerinin olduğu ve birçok konunun bu yöntem kullanılarak zenginleştirilip somutlaştırılabileceği görülmektedir.

1.1.1. Gözlem Gezisi Hazırlığı ve Uygulaması

Gözlem gezisi hazırlığı, planlaması, uygulaması ve değerlendirmesi özel işlemler gerektiren bir süreçtir. Bu sürecin kurallara uygun ve sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi olası bir takım problemleri erken teşhisle çözecektir. Ülkemizde özellikle 2007 yılında meydana gelen bir trafik kazası bu yöntemin eğitim öğretimde kullanılmasına dikkat çekilmesini sağlamıştır. Bilindiği gibi İzmir Zafer İlköğretim Okulu' nun 33 öğrencisi Kapadokya' ya yaptıkları bir gezi esnasında meydana gelen trafik kazasında hayatlarını kaybetmiş ve olay büyük yankı uyandırmıştır. Ülkemizde bu kazadan sonra meydana gelen gelişmeler izlendiğinde de bazı illerde (Kayabal, 2007) veya ilçelerde (Çetil, 2007) il veya ilçe dışına yapılan gözlem gezilerinin valilik veya kaymakamlıklarca yasaklandığı ve bazı okullarda da böyle bir yasaklama olmamasına rağmen planlanan gözlem gezilerinin iptal edildiği görülmüştür. Bu üzücü olaydan daha önce de Türkiye (Demiray, 2007) ve dünyanın diğer ülkelerinde (Anadolu Ajansı, 2007) düzenlenen gözlem gezilerinde kazaların olduğu ancak gezilerinin yasaklanmadığı görülmüştü. Bu olay şüphesiz üzerinde durulması gereken bir konudur.

Gözlem gezileri düzenlemek ve uygulamak öğretmenler için tabii ki sınıfın dört duvarının arasında öğretim yapmaktan daha zor ve daha risklidir. Ancak planlama ve uygulama esnasında alınabilecek önlemler zaten yasalarla, kurullarla belirlenmiş olup bu tür risklere karşı yazılı hale getirilmiştir. Bu yüzden gezileri yasaklamak yerine denetimi arttırmak, planlamayı gözden geçirmek, okul idareci ve öğretmenleri ile öğrenci velilerini bilinçlendirmek daha faydalı olacaktır. Sevindi (2007), bir yazısında bu konuda şunları belirtiyor: Bunca bina yıkıldı, yol çöktü, kanalizasyona veya açılan çukurlara insanlar düştü öldü hatta arabayla düşüp boğuldu! Kim müteahhitliği yasakladı?... Okul otobüsü devrildi diye okul gezileri yasaklanıyor... Topluma kuralları

uymayı öğretmek yerine yasaklamak. Cezalandırılması gerekenler değil gezenler suçlu!!! Kim okul gezilerinde öğrendiklerini unuttur ki? Bu bir yöntem Batı' da.

Gözlem gezisi uygulaması öğretmen ve öğrencilerde uygulama için hazırlık yapmanın en çok gerektiği, en çok zaman aldığı ve en önemli olduğu yöntemdir. Çünkü bu etkinlikte en yüksek verimin alınması, yöntem planlanması ve uygulamasında hazırlıkların eksiksiz olmasına bağlıdır. Hazırlıklar, şu şartlara bağlı olarak değişebilir:

- Gezinin hangi dersin amaçlarına dayanılarak yapıldığı (hayat bilgisi, sosyal bilgiler, fen ve teknoloji vb.),
- Gezinin yapılacağı yer (mağara, hayvanat bahçesi, fabrika, meclis, müze, köy, tarihi yapı, göl vb.),
- Geziye katılan öğrenci sayısı (1-2 sınıf, bütün okul vb.),
- Geziye katılacak öğrencilerin özellikleri (yaş, sınıf, sağlık durumu vb.),
- Gezide kullanılacak ulaşım yöntemi (özel araç, yürüyüş, tırmanma vb.),
- Gezi bölgesindeki imkânlar (kafeterya, sağlık kuruluşu, iletişim olanakları vb.),
- Gezinin yapılacağı gün ve saatteki hava durumu,
- Gezinin süresi ve konaklama durumu (birkaç saat, birkaç gün).

Bir gözlem gezisinde öğretmen ve öğrencilerin yanlarında bulundurmaları gereken malzemeler uygulama esnasında öğretmen ve öğrencilerin başarısını arttırabilir ve güzel bir gezi yapılmasını sağlayabilir. Bu malzemeler genel olarak şunlardır: İlk yardım çantası, sırt çantası, defter, kalem, fotoğraf makinesi, matara, düdük, yemek, şapka, el feneri, pil, eldiven, havlu, para, yedek kıyafet, çakmak, çakı vb. Bunlardan çakı, çakmak, ilk yardım çantası gibi malzemeleri öğretmenin taşınması gerektiği unutulmamalıdır. Ayrıca her gezinin kendine özel şartları olabilir. Bu yüzden her gezide kullanılacak malzemelerin değişmesi ve özelleşmesi doğaldır.

Öğrenci ve öğretmenlerin gezi günü giyecekleri kıyafetler de gezinin verimi açısından önemlidir. Çünkü öğrenciler kendilerini rahat hissetmedikleri (üşüdükleri, terledikleri, hareket edemedikleri durumlar vb.) bir durumda kendilerini geziye veremezler, gezinin amaçlarına ulaşamazlar. Değişik durumlara göre kot pantolon, kısa pantolon, kısa kollu

gömlek, t-shirt, bot, yürüyüş ayakkabısı, spor ayakkabı, yün çorap vb. giyilmesi gerekebilir. Öğretmen bu konuda öğrencileri bilgilendirmelidir.

1.1.2. İlköğretimde Gözlem Gezisi

Gözlem gezisi düzenlemek ve uygulamak için en zor dönemin ilköğretim dönemi olduğu ve bu açıdan işi en zor öğretmenlerin de sınıf öğretmenleri olduğu bir gerçektir. Bu açıdan ilköğretim öğrencileri için gözlem gezisi planlayan sınıf öğretmenlerinin bir kat daha dikkatli ve özenli olmaları gerekmektedir.

10–12 yaşlarındaki çocukların çoğu müzeler, açık hava merkezleri (outdoor centers), hayvanat bahçeleri gibi roman ortamlarına olan günlük gezilerden faydalanamaya hazırdır (Falk, 1983). Daha küçük çocukların daha bilinen bir ortamda (okullarının yanındaki bir yer gibi) çevre tecrübesinden daha çok öğrenmeleri muhtemeldir (Falk ve Balling, 1982). Bu küçük çocuklar yeniliğin, yeni yerlerin olumsuz etkilerinin üstesinden gelmek için aynı yere birden çok gezi yapmaya ihtiyaç duyabilirler. Bu yüzden ilköğretimin ilk sınıflarında yapılacak gözlem gezisi uygulamalarında okula yakın ve öğrencilerin bildikleri yerler tercih edilmelidir.

Öğretmenlerin özellikle 2005 yılında uygulamaya konan yeni öğretim programlarının uygulamasında gözlem gezilerine daha fazla ağırlık vermeleri gerekmekte (MEB, 2005: 15-21) ve beklenmektedir. Literatür incelendiğinde ise Belen (1992, 54-56), Safran (2002), Tokcan (2002) ve Yaman (2000)' ın yaptıkları araştırmalarda bugüne kadar gözlem gezilerinin eğitim öğretimde yeterince kullanılmadığı ortaya çıkmaktadır. Böyle durumlarda ise öğretmenler gerçek gözlem gezilerini uygulamıyorlarsa alternatif olarak sanal gözlem gezilerini uygulayabilirler. Böyle bir durumda öğretmenler ve öğrenciler sınıf dışından çıkmayacakları ve sadece bilgisayar yardımıyla bir sanal gezi yapabilecekleri için risk daha az olacak fakat kısıtlı bir bilgi ve tecrübe kazanımına ulaşacaklardır. Sungur (2001: 75)' un da belirttiği gibi yaratıcılık üzerine kurulan, yaratıcılığı geliştirmeyi amaçlayan bir okulda gözlem gezilerini programlamak ve organize etmek öğretmenin mesleki rehberlik görevlerindedir.

Her yöntemde olduğu gibi bu yöntemde de hazırlığın iyi yapılması yöntemin uygulamasının başarısının en az %50 sini garanti etmektedir. Öğretmen ve öğretmen adaylarının da gözlem gezisine bakış açılarının olumlu olması bu başarıya katkı yapacaktır. Bu açıdan gelecekte Türk eğitim sisteminin birer üyesi olacak öğretmen adaylarının gözlem gezilerine bakış açıları incelenmesi gereken bir konu durumundadır.

2. Yöntem

Sınıf öğretmeni adaylarının gözlem gezisi yöntemine bakış açılarını incelemeyi amaçlayan bu araştırma, betimsel nitelikte bir araştırma olup, tarama modelleri esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplamak için anket tekniği kullanılmıştır.

2.1. Evren-Örneklem

Araştırmanın evreni Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği A.B.D. dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşurken, örnekleme ise 168 sınıf öğretmeni adayından oluşmaktadır. Örnekleme ait bazı veriler Tablo-1’ de verilmiştir.

Tablo-1. Örneklemin Öğrenci Cinsiyeti ve Öğretim Türü Açısından Durumu

	Öğrenci Cinsiyeti			Öğretim Türü		
	Kız Öğrenci	Erkek Öğrenci	Toplam	Normal Öğretim Öğrencisi	İkinci Öğretim Öğrencisi	Toplam
f	100	68	168	88	80	168
%	59,5	40,5	100,0	52,4	47,6	100,0

Tablo-1 incelendiğinde örnekleme oluşturan öğrencilerin %60’ a yakınının kız öğrenci olduğu görülmektedir. Erkek öğrencilerin örnekleme içindeki oranı ise yaklaşık %40’ dır. Öğretim türü açısından ise örnekleme oluşturan öğrencilerin çoğunluğunun normal öğretim öğrencisi olduğu ancak oranların birbirine yakın olduğu görülmektedir.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Bu ölçeğin kullanılmasıyla elde edilen verilere frekans ve yüzde uygulanmıştır.

3. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde sınıf öğretmeni adaylarının görev yapmak istedikleri okul türleriyle yerleşim birimleri, gözlem gezileriyle ilgili çeşitli görüşleri verilmiştir.

Tablo-2. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Görev Yapmak İstedikleri Okul Türleri

Okul Türü	f	%
Devlet İÖÖ.	136	81,0
Özel İÖÖ.	32	19,0
Toplam	168	100,0

Tablo-2' ye göre sınıf öğretmeni adaylarının %81' i devlet ilköğretim okullarında %19' u özel ilköğretim okullarında görev yapmak istemektedir. Devlet ilköğretim okullarında gözlem gezisi yapma olanakları özel okullara göre daha sınırlı olduğundan bu durum gezi yapma oranını düşürebilir.

Tablo-3. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Görev Yapmak İstedikleri Yerleşim Birimi

Yerleşim Birimi	f	%
İl Merkezi	60	35,7
İlçe Merkezi	70	41,7
Köy	38	22,6
Toplam	168	100,0

Tablo-3' e göre sınıf öğretmeni adaylarının %41,7' si ilçe merkezinde, %35,7' si il merkezlerinde ve %22,6' sı da köy okullarında görev yapmak istemektedir. İl veya ilçe merkezlerinde öğretmenler köylere nazaran daha çok gözlem gezisi yapabilirler. Bu açıdan köylerde yapılacak geziler daha sınırlı ancak daha güvenli yerlere düzenlenebilir.

Tablo-4. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Üniversite Öncesi Gözlem Gezilerine Katılma Durumu

Katılma Durumu	f	%
Katıldım	130	77,4
Katılmadım	38	22,6
Toplam	168	100,0

Tablo-4' e göre öğretmen adaylarının üniversite öğrenimine başlamadan önce %77,4' ü gözlem gezisine katılmışken %22,6' sı katılmamıştır. Üniversite öncesi en az 11 yıllık öğrenim hayatlarında öğrencilerin yaklaşık dörtte birinin hiç gözlem gezisine katılmaması yöntemin geçmiş yıllardaki uygulanma durumuna da bir örnektir.

Tablo-5. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Olduklarında En Çok ve En Az Uygulayacakları Yöntem-Teknikler

<i>En Çok Uygulayacakları Yöntem-Teknik</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>En Az Uygulayacakları Yöntem-Teknik</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Anlatım	36	21,4	Anlatım	26	15,5
Gözlem Gezisi	8	4,8	Gözlem Gezisi	18	10,7
Rol Oynama	16	9,5	Rol Oynama	14	8,3
Soru Cevap	38	22,6	Soru Cevap	4	2,4
Laboratuar	10	6,0	Laboratuar	4	2,4
Örnek olay incelemesi	14	8,3	Örnek Olay İncelemesi	8	4,8
Tartışma	8	4,8	Tartışma	2	1,2
Gösterip Yaptırma	18	10,7	Gösterip Yaptırma	10	6,0
Problem Çözme	16	9,5	Problem Çözme	4	2,4
Ev Ödevi	4	2,4	Ev Ödevi	78	46,4
Toplam	168	100,0	Toplam	168	100,0

Tablo-5' e göre sınıf öğretmeni adaylarının %44' ü öğretmen olduklarında en çok soru-cevap ve anlatım yöntemlerini uygulamayı isterken ev ödevi, tartışma ve gözlem gezisi (%12) ise çok az öğretmen adayı tarafından en çok kullanılacak yöntem-teknik olarak tercih edilmiştir. Tablo-5' e göre sınıf öğretmeni adaylarının %46,4' ü öğretmen olduklarında en az uygulayacakları teknik olarak ev ödevini belirtirken anlatım (%15,5) ve gözlem gezisi (%10,7) yöntemleri çok az öğretmen adayı tarafından en çok kullanılacak yöntem olarak tercih edilmiştir. Yani öğretmen adaylarının önemli bir kısmı anlatım ve soru cevabı en çok, ev ödevini ise en az kullanacağını belirtmiştir.

Tablo-6. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Uygulayacakları Yöntem-Teknikleri Sıralamada Etkilendikleri Sebepler

<i>Etkilenme Sebepleri</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Uygulamayı en sevdiğim yöntem-tekniklere göre sıralama yaptım	28	16,7
Gireceğim derslerin içeriğini düşünerek sıralama yaptım	48	28,6
En başarılı olabileceğimi düşündüğüm yöntem-tekniklere göre sıraladm	60	35,7
Görev yapacağım yer-okul imkânlarının durumunu düşünerek sıralama yaptım	32	19,0
Toplam	168	100,0

Tablo-6' ya göre öğretmen adaylarının yöntem sıralamasında en sevdikleri yöntemlerden ziyade en başarılı olabilecekleri yöntemleri seçmişlerdir.

Tablo-7. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Gözlem Gezisi Uygulamak İçin Yeterli Bilgi-Tecrübeye Sahip Olma Durumuna İlişkin Görüşleri

<i>Seçenekler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Evet, yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olduğumu düşünüyorum	40	23,8
Kısmen yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olduğumu düşünüyorum	85	50,6
Hayır, yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olduğumu düşünmüyorum	43	25,6
Toplam	168	100,0

Tablo-7' ye göre sınıf öğretmeni adaylarının yaklaşık yarısı gözlem gezisi uygulamak için "kısmen" kendilerini yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olarak görürken 43 öğretmen adayı (%25,6) kendilerini yeterli bilgi ve tecrübeye sahip görmemektedir.

Tablo-8. Öğretmen Olduklarında Gözlem Gezisi Uygulamak İçin Yeterli Bilgi Ve Tecrübeye Sahip Olmadığını Düşünen Sınıf Öğretmeni Adaylarının Gerekçeleri

<i>Gerekçeler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Lisans öğrenimim süresince bu konuda hiç uygulama yapılmaması	23	53,5
Derslerde en az ağırlık verilen yöntemin gözlem gezisi olması	18	41,9
Gözlem gezisi uygulama konusunda kendini yetiştirememe	2	4,6
Toplam	43	100,0

Tablo-8' e göre kendilerini gözlem gezisi uygulamak için yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olarak görmeyen 43 sınıf öğretmeni adayının gerekçelerinin başında "lisans öğrenimi süresince hiç gözlem gezisi uygulamasının yapılmaması" gelmektedir.

Tablo-9. Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Bir Öğretim Yılında Gözlem Gezisi Yöntemini Gereken Yeterlikte Kullanabilme” Konusundaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Evet, gereken yeterlikte kullanabileceğimi düşünüyorum	40	23,8
Kısmen gereken yeterlikte kullanabileceğimi düşünüyorum	84	50,0
Hayır, gereken yeterlikte kullanabileceğimi düşünmüyorum	44	26,2
Toplam	168	100,0

Tablo-9’ a göre sınıf öğretmeni adaylarının yarısı gözlem gezisini gereken yeterlilikte kısmen kullanabileceğini düşünürken yaklaşık dörtte biri gereken yeterlilikte gözlem gezisi yapamayacağını düşünmektedir.

Tablo-10. Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Gözlem Gezisi Uygulamada Yasal Sorumluluk ve Formalitelerin Fazlalığı” Konusundaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Evet, yasal sorumluluk ve formalitelerin fazla olduğunu düşünüyorum	124	73,8
Kısmen yasal sorumluluk ve formalitelerin fazla olduğunu düşünüyorum	22	13,1
Hayır, yasal sorumluluk ve formalitelerin fazla olduğunu düşünmüyorum	22	13,1
Toplam	168	100,0

Tablo-10’ a göre sınıf öğretmeni adaylarının yaklaşık dörtte üçü gözlem gezisi uygulanma sürecinde yasal sorumluluk ve formalitelerin fazla olduğunu düşünmektedir.

Tablo-11. Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Okul İdarecilerinin Gözlem Gezisiyle İlgili Olumlu Tutumlara Sahip Olma Durumu” Konusundaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Evet, olumlu tutumlara sahip olduklarını düşünüyorum	12	7,1
Kısmen olumlu tutumlara sahip olduklarını düşünüyorum	76	45,2
Hayır, olumlu tutumlara sahip olduklarını düşünmüyorum	80	47,6
Toplam	168	100,0

Tablo-11’ e göre sınıf öğretmeni adaylarının sadece %7,1’ i okul idarecilerinin gözlem gezisi yöntemiyle ilgili olumlu tutumlara sahip olduğunu düşünmektedir.

Tablo-12. Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Valilik-Kaymakamlık-Muhtarlık, Milli Eğitim Müdürlüğü, Belediye Gibi Kurumların Gözlem Gezisiyle İlgili Olumlu Tutumlara Sahip Olma Durumu” Konusundaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Evet, olumlu tutumlara sahip olduklarını düşünüyorum	14	8,3
Kısmen olumlu tutumlara sahip olduklarını düşünüyorum	108	64,3
Hayır, olumlu tutumlara sahip olduklarını düşünmüyorum	46	27,4
Toplam	168	100,0

Tablo-12’ ye göre sınıf öğretmeni adaylarının yalnızca %8,3’ ü valilik-kaymakamlık-muhtarlık, milli eğitim müdürlüğü, belediye gibi kurumların gözlem gezisi yöntemiyle ilgili olumlu tutumlara sahip olduğunu düşünmektedir.

Tablo-13. Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Müfredatı Yetiştirme Zorunluluğunun Gözlem Gezisi Yapılmasını Engelleme Durumu” Konusundaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Evet, müfredatı yetiştirme çabası yöntemi uygulamamı engelleyebilir.	92	54,8
Kısmen müfredatı yetiştirme çabası yöntemi uygulamamı engelleyebilir.	26	15,5
Hayır, müfredatı yetiştirme çabası yöntemi uygulamamı engellemez.	50	29,8
Toplam	168	100,0

Tablo-13’ e göre sınıf öğretmeni adaylarının yaklaşık yarısı (%54,8) müfredatı yetiştirme zorunluluğunun yöntemin uygulanmasını engelleyebileceğini düşünmektedir.

Tablo-14. Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Öğrenci Sayısının Fazlalığının Gözlem Gezisi Uygulamasında Problem Oluşturma Durumu” Konusundaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Evet, öğrenci fazlalığının uygulamamı engelleyebileceğini düşünüyorum	124	73,8
Kısmen öğrenci fazlalığının uygulamamı engelleyebileceğini düşünüyorum	20	11,9
Hayır, öğrenci fazlalığının uygulamamı engelleyebileceğini düşünmüyorum	24	14,3
Toplam	168	100,0

Tablo-14’ e göre sınıf öğretmeni adaylarının yaklaşık dörtte üçü öğrenci sayısının fazla olmasının yöntemin uygulanmasını engelleyebileceğini düşünmektedir.

Tablo-15. Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Gözlem Gezisi Esnasında Oluşabilecek Öğrenci Disiplinsizliklerinin Daha Sonra Gezi Uygulama Durumunu Etkilemesi” Konusundaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Evet, yapacağım gözlem gezilerini olumsuz etkileyeceğini düşünüyorum	110	65,5
Kısmen yapacağım gözlem gezilerini olumsuz etkileyeceğini düşünüyorum	26	15,5
Hayır, yapacağım gözlem gezilerini olumsuz etkileyeceğini düşünmüyorum	32	19,0
Toplam	168	100,0

Tablo-15’ e göre sınıf öğretmeni adaylarının yaklaşık üçte ikisi (%65,5) gözlem gezisi esnasında oluşabilecek öğrenci disiplinsizliklerinin daha sonra yapacağı gözlem gezilerini olumsuz etkileyeceğini düşünmektedir.

Tablo-16. Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Maddi Problemlerin Gözlem Gezisi Uygulamasını Engelleme Durumu” Konusundaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Evet, maddi problemlerin uygulamamı engelleyebileceğini düşünüyorum	142	84,5
Kısmen maddi problemlerin uygulamamı engelleyebileceğini düşünüyorum	12	7,1
Hayır, maddi problemlerin uygulamamı engelleyebileceğini düşünmüyorum	14	8,3
Toplam	168	100,0

Tablo-16’ ya göre sınıf öğretmeni adaylarının yaklaşık %85’ i maddi problemlerin yöntemin uygulanmasını engelleyebileceğini düşünmektedir.

Tablo-17. Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Gözlem Gezisi Uygulanmasında Diğer Zümre Öğretmeleriyle İşbirliği Yapma ” Konusundaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Evet, diğer zümre öğretmenleriyle işbirliği yapmayı düşünüyorum	146	86,9
Kısmen diğer zümre öğretmenleriyle işbirliği yapmayı düşünüyorum	22	13,1
Hayır, diğer zümre öğretmenleriyle işbirliği yapmayı düşünmüyorum	0	0
Toplam	168	100,0

Tablo-17’ ye göre sınıf öğretmeni adaylarının yaklaşık %87’ si gözlem gezisi uygulanmasında diğer zümre öğretmenleriyle işbirliği yapmayı düşünmekteyken işbirliği yapmayı düşünmeyen öğretmen adayı yoktur.

Tablo-18. Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Gözlem Gezisi Öncesi Ön Gezi Yapma” Konusundaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Evet, gezi öncesi ön gezi yapmayı düşünüyorum	120	71,4
Kısmen gezi öncesi ön gezi yapmayı düşünüyorum	36	21,4
Hayır, gezi öncesi ön gezi yapmayı düşünmüyorum	12	7,1
Toplam	168	100,0

Tablo-18’ e göre sınıf öğretmeni adaylarının %71,4’ ü gözlem gezisi öncesi ön gezi yapmayı düşünürken %7,1’ i ön gezi yapmayı düşünmemektedir.

Tablo-19. Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Gözlem Gezisi Öncesi Gezi Amaçlarına Yönelik Öğrencilere Ödev Verme” Konusundaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Evet, gezi öncesi öğrencilere ödev vermeyi düşünüyorum	144	85,7
Kısmen gezi öncesi öğrencilere ödev vermeyi düşünüyorum	24	14,3
Hayır, gezi öncesi öğrencilere ödev vermeyi düşünmüyorum	0	0
Toplam	168	100,0

Tablo-19’ a göre sınıf öğretmeni adaylarının %85,7’ si gözlem gezisi öncesi gezi amaçlarına yönelik öğrencilere ödev vermeyi düşünmektedir. Gezilerin öğrenme alanları ve kazanımlara paralel yapılması gerektiğinden ödevler de bu yönde olmalıdır.

Tablo-20. Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Gözlem Gezisi Öncesi Gezi Rehberi Hazırlayıp Öğrencilere Dağıtma” Konusundaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Evet, gezi öncesi gezi rehberi hazırlayıp öğrencilere dağıtmayı düşünüyorum	126	75,0
Kısmen gezi öncesi gezi rehberi hazırlayıp dağıtmayı düşünüyorum	34	20,2
Hayır, gezi öncesi gezi rehberi hazırlayıp dağıtmayı düşünmüyorum	8	4,8
Toplam	168	100,0

Tablo-20’ ye göre sınıf öğretmeni adaylarının dörtte üçü gezi öncesi gezi rehberi hazırlayıp öğrencilere dağıtmayı düşünmektedir. Bu açıdan öğretmenlerin gezi yapılacak yeri önceden görmeleri ve bilgi edinmeleri gerekmektedir.

Tablo-21. Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Gözlem Gezisi Sonrası Sınıfta Tamamlayıcı Etkinlik-Değerlendirme Yapma” Konusundaki Görüşler

<i>Seçenekler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Evet, gezi sonrası sınıfta tamamlayıcı etkinlik yapmayı düşünüyorum	160	95,2
Kısmen gezi sonrası sınıfta tamamlayıcı etkinlik yapmayı düşünüyorum	8	4,8
Hayır, gezi sonrası sınıfta tamamlayıcı etkinlik yapmayı düşünmüyorum	0	0
Toplam	168	100,0

Tablo-21’ e göre sınıf öğretmen adaylarının hemen hemen tamamı gezi sonrası sınıfta tamamlayıcı etkinlik-değerlendirme yapmayı düşünmektedir.

Tablo-22. Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Gözlem Gezisi Sonrası Öğrencilerle Gezi Yapılan Yerlere-Görevlilere Teşekkür Mesajı Gönderme” Konusundaki Görüşleri

<i>Seçenekler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Evet, gezi sonrası öğrencilerle teşekkür mesajı göndermeyi düşünüyorum	130	77,4
Kısmen gezi sonrası öğrencilerle teşekkür mesajı göndermeyi düşünüyorum	32	19,0
Hayır, gezi sonrası öğrencilerle teşekkür mesajı göndermeyi düşünmüyorum	6	3,6
Toplam	168	100,0

Tablo-22’ ye göre sınıf öğretmen adaylarının %77,4’ ü gezi sonrası öğrencilerle gezi yapılan yerlere-görevlilere teşekkür mesajı göndermeyi düşünmektedir.

Tablo-23. Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Ülkemizde Gözlem Gezisi Uygulanma Durumu” Konusundaki Görüşleri

<i>Ülkemizde Gözlem Gezisi Uygulanma Durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Ülkemizde gözlem gezisinin yeterince uygulandığını düşünüyorum	0	0
Ülkemizde gözlem gezisinin yeterince uygulanmadığını düşünüyorum	168	100

Tablo-23’ e göre sınıf öğretmen adaylarının hiçbirisi ülkemizde gözlem gezisi yönteminin yeterince uygulandığını düşünmemektedir.

Tablo-24. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Ülkemizde Gözlem Gezisi Uygulanmamasının Nedenlerine İlişkin Görüşleri

<i>Gözlem Gezisinin Yeterince Uygulanmama Nedenleri</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Sorumluluk almaktan kaçınmak	57	19,3
Okulda yeterli imkân olmaması	14	4,7
Yöntemin uygulanmasının yararlı olacağını düşünmemek	4	1,4
Gezi için yeterli maddi destek olmaması	42	14,2
Sınıf mevcutlarının fazla olması	41	13,9
Yöntemi uygulama konusundaki tecrübesizlik	16	5,4
Yöntemi uygulamak için yeterli zaman yokluğu	22	7,4
Yöntemi uygulamak için çok fazla prosedürün aşılması gerekliliği	46	15,5
Okul yönetimlerinden yöntemi uygulamak için yeterli desteği alamamak	27	9,1
Gezi yapılacak yerlere ulaşım imkânlarının sınırlılığı	27	9,1
Toplam	296	100,0

Tablo-24' e göre gözlem gezisi uygulanmama nedenleri olarak sınıf öğretmeni adaylarının %19,3' ü "sorumluluk almaktan kaçınma" yı, %15,5' i "yöntemi uygulamak için çok fazla prosedürün aşılması gerekliliği" ni, %14,2' si "gezi için yeterli maddi destek olmaması" nı, %13,9' u da "sınıf mevcutlarının fazla olması" nı görmektedir.

4. Sonuç

Araştırma sonucunda sınıf öğretmeni adaylarının çoğunluğunun üniversite öncesi hiç gözlem gezisine katılmadığı, gözlem gezisi uygulamak için yeterli bilgi-tecrübeye kısmen sahip olduğu, gözlem gezisi uygulamada yasal sorumluluk ve formalitelerin fazla olduğunu düşündüğü, çeşitli idareci ve kurumların gözlem gezisine yönelik olumlu tutumlara sahip olduğunu düşünmediği ve sorumluluk almaktan kaçınmak, çok fazla prosedürün aşılması gerekliliği, yeterli maddi destek olmaması gibi sebeplerle ülkemizde gözlem gezisinin yeterince uygulanmadığını düşündüğü ortaya çıkmıştır.

Kaynaklar

Aktaş, Ş. & O. Gündüz (2001). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Akçağ Yayınevi.

Anadolu Ajansı. (2007, Şubat 21). Hindistan'da tekne kazası: 22 ölü.

< <http://www.infokarma.net/Detay.asp?haberid=13262> > (2007, Mayıs 21).

- Belen, F. (1992). *İlk ve Orta Öğretimde Arkeoloji Müzelerinde Eğitim Sorumluluklarının Belirlenmesi-Çözüm Üzerine Bir Deneme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çetil, M. (2007, Mayıs 01). Serik'te okul gezilerine kaymakamlık sınırlaması. <http://www.zaman.com.tr/webapp-tr/haber.do?haberno=534320> (2007, Mayıs 21).
- Demiray, O. (2007, Nisan 27). Dev çam ağacı faciayı önledi. <http://www.milliyet.com.tr/2007/04/27/son/sontur03.asp> (2007, Mayıs 21).
- Falk, J. H. (1983). Field Trips: A Look at Environmental Effects on Learning. *Journal of Biological Education* 17: 137-142.
- Falk, J. H. & J. D. Balling (1982). The Field Trip Milieu: Learning and Behavior as a Function of Contextual Events. *Journal Of Educational Research* 76: 22-28.
- Kayabal, C. (2007, Nisan 16). Sakarya Valiliği gezileri yasakladı. http://www.felahiye.com/f/?felahiye=haberdetay&haber_id=337 (2007, Mayıs 21).
- MEB. (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Ve Kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Safran, M. (2002). Orta Öğretim Kurumlarında Tarih Öğretiminin Yapı ve Sorunlarına İlişkin Bir Araştırma. *Türk Yurdu*, 22 (175): 73-79.
- Sevindi, N. (2007, Nisan 17). Zaman'a Veda. <http://www.nevalsevindi.com/oku.php?id=808> (2007, Mayıs 21).
- Sungur, N. (2001). *Yaratıcı Okul Düşünen Sınıflar*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Tokcan, H. (2002). *Orta Öğretim Coğrafya Programında Yer Alan Nüfus Konularının Öğretiminde Kullanılan Yöntemlerin Değerlendirmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yaman, S. (2000). *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin 4 ve 5. Sınıflarda Fen Bilgisi Dersinde Öğretim Yöntemlerini Kullanma Durumlarına Yönelik Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.